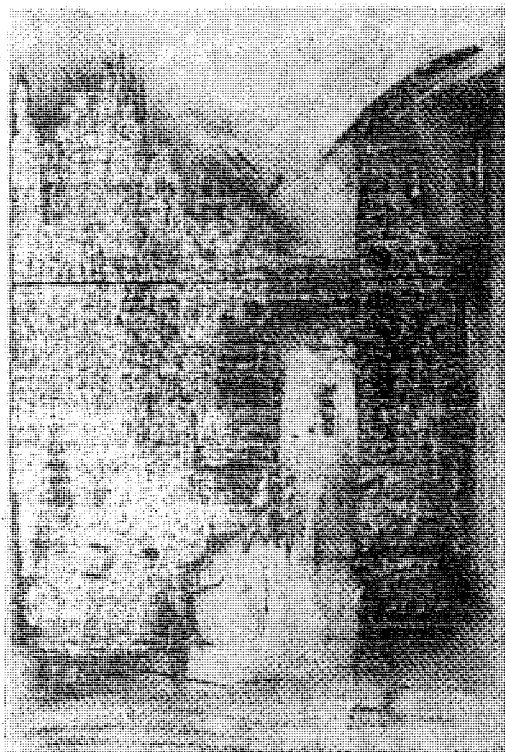

Εγκαταλείπει τόν κινηματογράφο

Η πεζογραφία «κερδίζει» τόν Τάκη Κανελλόπουλο

Μιά τολμηρή «ἀποτίμηση»
του έργου του από τόν ίδιο

Ένας από τούς πίνακες που παρουσιάζει η Ανθή Γκέρμαν

Περίπατος στις εκθέσεις
Ζωγράφοι και φωτογράφοι
παρουσιάζουν τὰ έργα τους

Έκθεση των Ασλανιάν,
Ζήτα και Ανθή Γκέρμαν

Όλο και μεγαλύτερος αριθμός εκθέσεων λειτουργούν στην Θεσσαλονίκη. Τόν τελευταίο καιρό περίπου μία δεκάδα καλλιτεχνών εκθέτουν έργα τους, σε διάφορες γκαλερί. Παρουσιάζουμε μερικές από αυτές.

Στήν γκαλερί «Καλές τέχνες» έχουμε μία έκθεση παραστατικής ζωγραφικής με σχεδόν αποκλειστικά θέματα τά τοπία από ελληνικά νησιά. Ο ζωγράφος Ασλανιάν, που εκθέτει για τρίτη φορά στην πόλη μας, παρουσιάζει μερικές δεκάδες έργα με παραλίες και τοπία από την Πάρο, την Σαντορίνη και άλλα νησιά. Ζωγραφίζει με θερμό ταμπεραμέντο και ζεστά χρώματα, με καλό σχέδιο. Δεν φέρνει, αβέβαια, κάτι νέο στην ζωγραφική ή τέχνη του κ. Ασλανιάν, αλλά διατηρεί μία περσόνα τοπιογράφου, που ανήκει για δεκαετίες στον τόπο μας και εξακολουθεί να έχει τούς πιστούς της.

«Αποχαιρετώ τόν κινηματογράφο». Τό έχει πει ό Τάκης Κανελλόπουλος, ένας από τούς πιο σημαντικούς σκηνοθέτες τού κινηματογράφου μας, εδώ και τέσσερα - πέντε χρόνια, όχι με ρητή δήλωση, αλλά ούσιαστικά. Γιατί από τότε έχει νά μάς παρουσιάσει ταινία του. Ωστόσο, ό δημιουργός τού «Ούρανού» δέν απομακρύνεται από τή δημιουργία. Τά τελευταία χρόνια τόν απασχολεί ό πεζός λόγος.

Ηδη έχει εκδώσει ένα βιβλίο του και τώρα ετοιμάζονται, από έκδοτικό οίκο, διηγήματά του, ένα μέρος μικρό από τή συνολική παραγωγή του, όπως μός λέει ό ίδιος ό Κανελλόπουλος. Ο σκηνοθέτης πού έδωσε στόν κινηματογράφο τής χώρας μας μία δική του, προσωπική, εκφραστική, όπου ή ποίηση τής εικόνας και τό έντονο έρωτικό στοιχείο ήταν βασικά χαρακτηριστικά, τώρα βρίσκει σόν τρόπο νά επικοινωνήσει με τό κοινό, τόν άφηγηματικό λόγο.

Συζητήσαμε μαζί του για τό καινούριο του έγχρησμα, αλλά και για τήν μέχρι τώρα προσφορά του, τήν κινηματογραφική, πού κάλυψε μία ολοκληρωτική εικόνα, από τό 1960 και μετά.

Εγινε συγγραφέας πεισματικά

Εκινήσαμε τή συζήτηση αναζητώντας τούς λόγους πού έκαναν τόν Κανελλόπουλο νά άφηνει τόν κινηματογράφο και νά καταπιστεί με τήν πεζογραφία.

—Πού όφειλεται αύτή σου ή μετάβαση, ή άλλαγή τρόπου δημιουργίας;

—Αποχαιρέτησα τόν κινηματογράφο τό 1981. Εγινε συγγραφέας πεισματικά. Γιατί έτσι θέλω. Δεν έχω νά πώ πολλά λόγια για τό κινηματογραφικό μου παρελθόν. Πήρα τέσσερα διεθνή βραβεία, τρεις πρώτους διευθύνει έπαινοι και όκτώ βραβεία στό φεστιβάλ όκτω βραβεία. Είμαι καλύτερος σόν συγγραφέας άπ' ότι ήμουν σόν σκηνοθέτης. Οποίος θέλει έχει τό δικαίωμα νά άμφισβάλει. Δεν

δέχομαι καμία συμβουλή νά επιστρέψω στόν κινηματογράφο. Βρίσκω μεγαλύτερη εύτυχία σόν γράψιμο. Είναι όλα πιο άμεσα. Πιστεύω πως θά γίνω πολύ διάσημος συγγραφέας. Όχι για νά πάρω βραβείο Νόμπελ, αλλά για νά δίνω, μέσα από τό διηγηματά μου, έλπίδα, θάρρος και όμορφιά. Σάν άνθρωπος ήμουν πάντα αισιόδοξος. Θυμούνται πως όταν ξεκίνησα, νεαρός πολύ, και έλεγα «θά γίνω μεγάλος σκηνοθέτης», οι άλλοι γελοούσαν κι έλεγαν: «Αυτός ό νεαρός, ό αλώνια έρωτευμένος»; Εγινε μεγάλος σκηνοθέτης, αντιμετώπιζα με τίς δέκα ταινίες πού γύρισα πολλές ανθρώπινες σκληρότητες. Όμως, χαμογελούσα όταν σκεφτόμουν ότι θό ύπήρχε ότιδήποτε νά με σταματήσει.

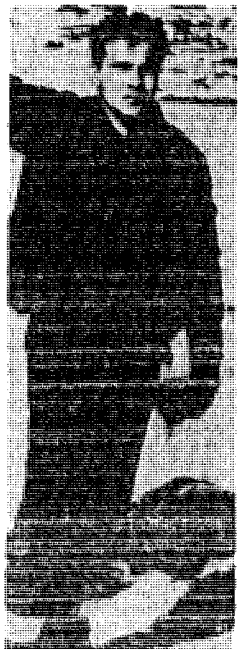
Και ό Τάκης Κανελλόπουλος συνέχισε:

—Τραγουδούσα με τίς ταινίες μου δέκα τραγούδια: ρομαντικά, σκληρά, αλλά πάντα άληθινά. Τώρα έκείνη ή έποχή -τού κινηματογράφου- έχει περάσει, σάν νά αποχαιρέτησα στό άεροδρόμιο μία έρωμένη με ρεμβώδη μάτια, ή όποια τό μόνο πού μου όφειρε είναι τό σπάνιο άρωμα τών χαδιών της. Και τό μόνο πού τής έδωσα, μία εικόνα της από τή ζωή μου... Δεν έχω καμία θλίψη ή πίκρα από τόν καιρό έκείνο. Και (τί περίεργο) αύτήν τήν έρωμένη με τά ρεμβώδη μάτια, δηλαδή τόν κινηματογράφο, τήν έχω κόβε νύχτα και μέρα, καθώς περνά ό καιρός.

Ενας τολμηρός άπολογισμός

Συζητούμε με τόν Τάκη Κανελλόπουλο για τή ζωή του, για τήν «έρωμένη με τά ρεμβώδη μάτια», για τήν κινηματογραφική του δουλειά. Μός λέει τά εξής: —Τέλειωσα τό κολέγιο «Ανατόλια» στό 18 μου χρόνια. Πήρα τό πρώτο βραβείο σε όλη τήν

Ελλάδα με έκθεση σ' ένα θέμα τού ύπουργείου παιδείας. Στά 19 μου χρόνια έργαστηκα ως δημοσιογράφος. Ηθέλα νά γίνω

Ο Τάκης Κανελλόπουλος, νεαρός, τήν έποχή πού ήθελε νά γίνει «δημοσιογράφος τής φωτιάς, σέ πόλη»

δημοσιογράφος τής φωτιάς, σε πόλεμους και έπαναστάσεις. Δεν μου δόθηκε τέτοια δυνατότητα. Σκέφτηκα νά γίνω σκηνοθέτης. Σπούδασα στην Αθήνα

ένα χρόνο και στή Γερμανία δύο χρόνια. Ετσι έγινε σκηνοθέτης κινηματογράφου. Για τίς δέκα ταινίες μου, ή γνώμη μου είναι ή εξής: Πιστεύω ότι τά τρία ντοκιμαντέρ μου «Μακεδονικός γάμος», «Θάσας» και «Καστοριά» είναι άριστουργήματα. Οι ταινίες «Εκδρομή» και «Ρομαντικό σημείωμα» είναι σπάνιες. Ο διεθνώς άναγνωρισμένος «Ούρανος» είναι μεγάλη αντιπολεμική ταινία, αλλά πάντα πίστευα ότι έπρεπε νά τοποθετηθεί χρονικά στόν πρώτο παγκόσμιο πόλεμο και όχι στό έτος τού 1940-41. Θεωρώ τίς ταινίες μου «Παρένθεση», «Χρονικό μιάς Κυριακής», «Τελευταία άνοιξη» και «Σόνια», φοβερά μέτριες ταινίες, άν και μερικές από αυτές έχουν βραβευθεί.

—Τι θάμωσι από τήν κινηματογραφική σου καριέρα;

—Από τόν κινηματογράφο θυμάμαι τόν Φελλίνι, με τού όποιον τήν ταινία «Οκτάμιο» συναγωνίστηκα στός Κάννες, νά μού λέει: «Δέν μπορείς νά πιστέψεις πως είναι δυνατόν ένας νεαρός 28 χρόνων νά έκανε ένα τέτοιο άριστουργήμα». Και τήν πρόδρο, τότε, τής κριτικής έπιτροπής τού φεστιβάλ, Ζόν Μορώ, νά μού λέει: «Στή συνέντευξή σου πρós τούς δημοσιογράφους ήσασταν πολύ επίθετικός».

—Σχετικά με τόν ελληνικό κινηματογράφο, τί έχεις νά πεις;

—Όσον άφορά τόν ελληνικό κινηματογράφο σήμερα, έχω νά πώ ότι είναι άνυπαρκτος, με εξαίρεση τίς ταινίες τού Κούνδουρου, σός Κακαγιάννη και τού Βασιλή Γεωργιάδη.

Τά διηγήματα και ό κόσμος

Η συζήτηση στή συνέχεια περνάει στην καινούρια δημογραφική άποσκόληση τού Κανελλόπουλου, στή συγγραφή διηγημάτων. Μός λέει σχετικά:

—Έχω γράψει μέχρι τώρα 460 διηγήματα, μέγала και μικρά. Τά πρώτα δέκα διηγήματα, θά κυκλοφορήσουν τόν Απρίλιο, με τόν τίτλο «Δέκα διηγήματα για τό άνθρωπino μεγαλείο» από τίς εκδόσεις «Κάκτος», με πρόλογο τού Νίκου Κούνδουρου, ό όποιος τά βρίσκει άριστουργηματικά και έκθαμβωτικά. Είναι και άλλοι πού έχουν τήν ίδια γνώμη με τόν Κούνδουρο, όπως ό Ιάκωβος Καμπανέλλης, ή Ειρήνη Παπά και άλλοι. Τά διηγήματά μου είναι σαφή και άληθινά. Μιλούν για τόν πόλεμο, για τόν έρωτα, τή μεγάλη περιπέτεια, τήν εαφνική έκπληξη, τό θόρος, τό σεβασμό στόν όπέναντι και τήν έλευθερία.

—Πώς βλέπεις τό σημερινό κόσμο;

—Στόν κόσμο σήμερα δέν υπάρχουν μεγάλοι, με τήν εύρεία έννοια τής λέξεως «μεγάλος». Ο κόσμος σήμερα είναι γεμάτος από μετριότητες. Σε όποιοδήποτε πεδίο, άκόμη και στόν έρωτα, όπου όλα πιά είναι μία ένωση κορμιών. Λείπει ή άγία και τρελή φλόγα από τούς έρωτευμένους. Όλα είναι μετρία, παντού. Γι' αύτό υπάρχει μεγάλη μοναξιά, έρημια και θλίψη. Οι άνθρωποι δέν δίνουν πιά τίποτε από τήν ψυχή τους. Κρύβονται, ύποκρίνονται και συμβιβάζονται. Όλα είναι συγκρατημένα. Αναρωτιέται κανείς, πιά μπορεί νά είναι ή λύση; Μιλώ σκληρά. Ετσι ήμουν πάντα, απόλυτος.

Είναι ή γνώμη τού Κανελλόπουλου, ένας άνθρωπος, πού προβληματίζεται πάντα τόν κόσμο και τήν κριτική με τίς ταινίες του, καθώς συνεχίζει μία μονοχική πορεία, με πείσμα, και «όπολυτα», όπως λέει κι ό ίδιος. Γιατί ή πορεία τού Κανελλόπουλου στόν ελληνικό κινηματογράφο ήταν, πραγματικά, ιδιόδεσκα και δουμεύβαστη με όποιοδήποτε έμπορικέ σκοπιμότητες, στην εύρεία έννοια τής λέξης. Τώρα ό σκηνοθέτης έχει εγκαταλείψει τήν «κόμηση», έδώ και μία πενταετία, και κάνει ένα νέο ξεκίνημα, στό χώρο τού άφηγηματικού λόγου. Μένει νά διαβάσουμε τά διηγήματά του, για νά εκτιμήσουμε τό αποτέλεσμα τής καινούριας του σύγκρουσης με τήν τέχνη.

Τά νέα
βιβλία

Γιάννη Τζανή: «Αιθίοπες έσχατοι άνδρών»

Ενα ποιητικό βιβλίο πού αποτελείται από πέντε ένότητες. Η πρώτη είναι μία σύνθεση σε μορφή τραγωδίας, πάνω στό δράμα τών πεινασμένων τής Αφρικής. Με μεγαλότομους στίχους, ό κ. Τζανής, θρηγεί για τόν θάνατο τών μαύρων παιδιών αλλά και κατηγορεί τήν ανθρωπότητα (και τόν εαυτό του) για άναλησία. Στην ένότητα «Αντιπολεμικά», ό κ. Τζανής συνεχίζει περίπου στό ίδιο κλίμα, ενώ γίνεται πιο χαμηλόφωνος στό «Προσωπικό», μία άλλη ένότητα τού βιβλίου, με στίχους πού από τήν πλατεία τής κοινωνίας, περιορίζεται στην κλειστή οικογένεια. Τό βιβλίο συμπληρώνεται με τίς «Επτά παρολαγές για ένα χαμόγελο».

Ανκώνη Δελώνη: «Επιχείρηση άσπρη άράχνη»

Μία παρέα έφήβων περνούν τό τέλος τών διακοπών τού καλοκαιριού σε μία παραλιακή πόλη, όπου άποφασίζουν νά ξεραβώσουν μία σπείρα λαθρεμπορίων ναρκωτικών, χρησιμοποιώντας διάφορα έξυπνα τεχνάσματα και βάζοντας σε κίνηση τή ζωή τους. Τό βιβλίο είναι, λοιπόν, μία περιπέτεια για μεγάλα παιδιά, πού έχει παράλληλα σόν θέμα ένα ύπαρκτο πρόβλημα και τής ελληνικής (δυστυχώς) κοινωνίας, ένα πρόβλημα πού τείνει νά γίνει μίστημα. Μέσα από τό χιούμορ, τήν ζωτικότητα και τή γλώσσα πού χρησιμοποιούν οι σημερινοί έφηβοι, ό συγγραφέας, πού άρχολείται από τό 1979 με τήν ζωγραφία αλλά και τό παιδικό βιβλίο, κρατάει άμελιστα τό ένδιαφέρον τών άναγνωστών του και κεντρίζει τήν περιέργειά τους μέχρι τά τέλος. Η έκδοση πλουτίζεται από σκίτσα πού έχει φιλοτεχνήσει ή Ντέζη Δελλίου. (Εκδόσεις ΑΣΕ).

Ουμπέρτο Τσερόνι:

«Θεωρία τού πολιτισμού κάμμεντος»

Τό βιβλίο τού Τσερόνι, καλύπτει ένα κενό στόν τομέα τής πολιτικής έπιστήμης. Στην άριστερά ή συζήτηση για τή φύση και τίς λειτουργίες του πολιτικού κόμματος είναι άνυπαρκτή. Τό βιβλίο τού Τσερόνι, πού είναι ένας στοχαστής διεθνώς γνωστός και μέλος τού Κ.Κ. Ιταλίας, εξετάζει από κάθε πλευρά τό άντικείμενό του και προσπαθεί νά άναστήσει στό έρωτηματικό πού τίθενται στήν ύλη. (Εκδόσεις «Παρατηρητής»).

Μεσεμβρινού:

«Επιστροφή στην Μεσημβρία-6»

Πρόκειται για έναν δεύτερο κύκλο ποιημάτων τού Μεσεμβρινού, πού καλύπτει από τόν τίτλο μιάς προηγούμενης όμώνυμης συλλογής άποτελεί λοιπόν ή συνέχεια τού

Δέκα χρόνια από τόν θάνατό του

Αυτοδίδακτος και γνήσιος ζωγράφος εμφανίζεται ό Γιάννης Ζήκας, πού εκθέτει έργα του στό «Ζήτα - Μι». Οι πίνακές του είναι μικρών διαστάσεων και από άποψη θέματος άποκλίνουν ά ένα

